

RIKSANTIKVARIEÄMBETETS FÖRTJÄNSTMEDALJ 2016

Av Inga-Lisa Öhrvall, Harads

Riksantikvariets förtjänstmedalj delas sedan 1981 årligen ut till en person som gjort stora insatser inom kulturmiljövården.

Årets förtjänstmedalj tilldelas **Thorbjörn Enberg** och **Roosbeh Janghorban**. De har tillsammans redigerat ett stort videomaterial från Harads och därigenom tillgängliggjort Harads kulturhistoria, såväl bygdens förflutna som dess nutid.

Medaljerna utdelades på Riksantikvariets höstmöte på Nalen i Stockholm den 9 nov 2016.

Motiveringen lyder : ”*för att ni genom ert nyfikna samarbete och gemensamma engagemang för Harads kulturhistoria visat att alla, oavsett bakgrund, kan göra anspråk på det kulturarv som format Sverige*”

Thorbjörn Enbergs far, Valfrid Enberg, fotograferade och filmade i Harads-trakten på 1940- och 50-talet. Materialet, 28 rullar, totalt 4 timmar smalfilm samt flera tusen fotografier, det mesta svart/vitt, hade lagrats i 45 år. Bröderna Enberg och Hembygdsföreningen bekostade scanningen av filmrullarna. Fotoalbumen låg i hembygdsföreningens skåp och nästan ingen tittade i dem. Edefors Hembygdsförenings bild- och datagrupp har scannat 9000 bilder som nu i studiecirkelform organiseras och publiceras på Bygdeband och görs tillgängliga för allmänheten. Thorbjörn började sammanställa materialet för att historien från hembygden har ett värde som annars skulle försvinna.

Roosbeh Janghorban är regimkritisk filmare från Iran. Han kom som asylsökande till Sverige och Harads 2013. Han mötte Thorbjörn och de började träffas varje vecka för att fortsätta arbetet med videomaterialet eller bara för att umgås under den 4 år långa asylprocessen. Hans professionella kunskaper inom

videoredigering och fotoretuschering kom väl till pass i arbetet med att digitalisera den stora bild- och filmskatten från Harads och han hjälpte också till att förbättra ljudet på filmerna.

Thorbjörn hade redan arbetat med filmerna och bilderna under flera år och mötet med Roozbeh kom att bli ”kronan på verket. De har sammanställt sex filmer som har blivit uppskattade i byn och som visas varje sommar på Laxholmens sommarcafé där de ”rullar på” i en gammal timrad byggnad.

Roozbeh hade gott om tid under asylprocessen, och han vandrade gärna på kyrkogården där han läste namnen på gravstenarna och gav dem ansikten. Några av dem återfann han i hembygdsföreningens arkiv. Men han tänkte också på att alla asylsökande som passerat Harads var osynliga i byns officiella minnesbank. Av Harads 500 invånare är 120 asylsökande av 20-talet olika nationaliteter.

Han började känna igen verkliga bilder och platser från filmerna som var 60-70 år gamla. Det gav många tankar kring huruvida vi relaterar till en plats som ett hem eller inte och han började förstå värdet i att vårda och ta hand om och bevara människors minnen. Arkiven är viktiga för att bära vidare människors minnen. I hans hemland, Iran, vill regimen att vissa minnen helt ska försvinna medan människorna kämpar för att hålla minnena vid liv.

”Jag tar mig an minnen ur ett poetiskt perspektiv. Jag gör inte film om hembygdsrörelsen och arbetar inte med journalistiska arbetsmetoder. Jag vill utforska vikten av minnen och nostalgikänslor för människor” säger Roozbeh.

Roozbeh arbetar nu med ett filmprojekt som berör hans flykt från iranska Esfahan och kontakten med Harads minnen. Han hoppas att deras arbete med Thorbjörns och Hembygdsföreningens bild- och filmmaterial har hjälpt till att skapa en kontaktyta i samhället genom att gammalt materiel ses i ett nytt sammanhang och når nya grupper.

Om att ha tilldelats priset:

Thorbjörn – *Jag är tacksam och det känns spännande, men jag vet inte om jag är värdig det. Ingenting jag har gjort har varit med det målet. Men det känns som en generös gest för något som man gjort med hjärtat för hembygden. Det ger en uppskattning för att fortsätta forntiden i nutiden och samtiden i framtiden.*

Roozbeh – *Självklart är det en ära. Jag är väldigt nöjd och tacksam för priset. Jag hade inga sådana förväntningar när jag kom till det här landet. Jag gjorde bara de där vanliga sakerna som man gör i livet för att det ska kännas normalt. Jag försökte bara leva livet som ett liv ska levas.*

(Materialet till artikeln är hämtat från Riksantikvarieämbetets hemsida, text Henrik Löwenhamn, foto Rikkard Häggbom.)